

plan: Verkennend natuurwaardenonderzoek voor:
BMV Molenberg

opdrachtgever: Gemeente Heerlen

datum: 8 november 2012

projectnummer: HE-216.201

CONCEPT

bureau **VERBEEK**
landschapsarchitectuur / ecologie / stedelijk ontwerp

BMV Molenberg

verkennend natuurwaardenonderzoek

CONCEPT

projectnummer: HE-216.201

bureau **VERBEEK**
landschapsarchitectuur / ecologie / stedelijk ontwerp

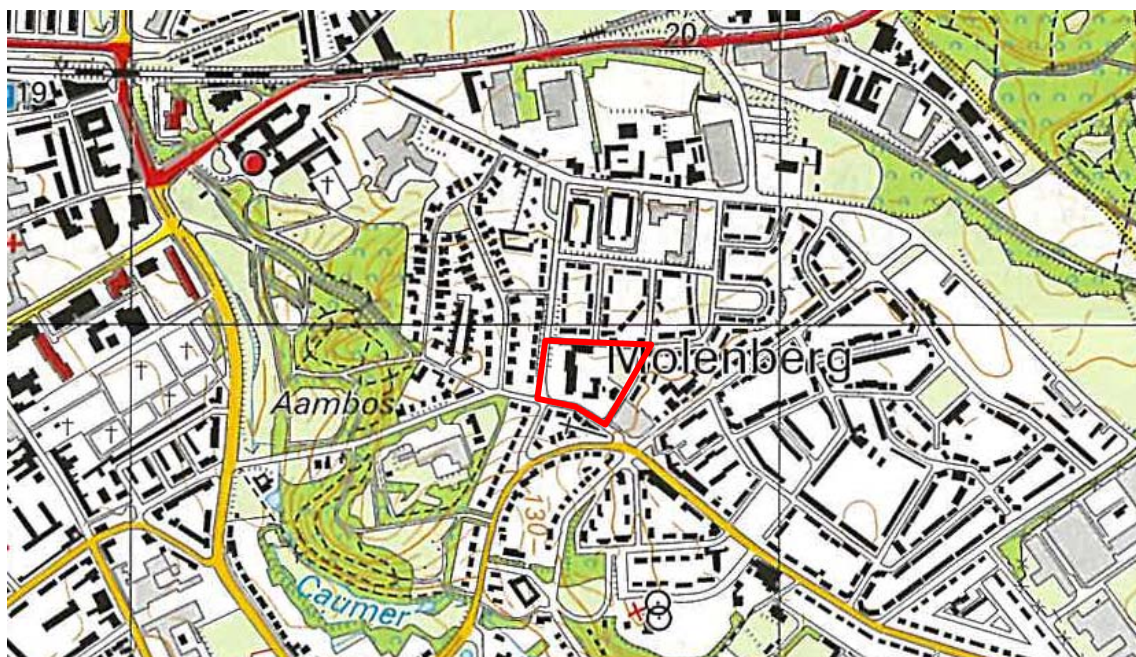
gulpen, 8 november 2012

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Inleiding	4
1 Methode	5
2 Terreinbeschrijving	6
3 Natuurwaarden	8
3.1 Flora	8
3.2 Fauna	10
3.3 Conclusies	13
4 Globale effectbeoordeling	14
4.1 Flora	14
4.2 Zoogdieren - vleermuizen	15
4.3 Zoogdieren - Eekhoorn, Steenmarter	16
4.4 Vogels	16
4.5 Zorgplicht ex artikel 2 van de Flora- en faunawet	17
4.6 Conclusies in relatie tot de Flora- en faunawet	17
Literatuurlijst	19
Bijlage 1: Lijst van bij het veldbezoek aangetroffen soorten	20

Inleiding

De gemeente Heerlen heeft plannen voor de realisatie van een brede maatschappelijke voorziening op de locatie van het Joseph Wresinskihuis, de Broederschool en een kantoorpand. Het kantoorpand en een zijvleugel van de Broederschool worden daartoe gesloopt. In verband met de noodzakelijke aanpassing van het bestemmingsplan die nagegaan te worden wordt de gevolgen zijn voor het aspect ecologie. De gemeente heeft bureau VERBEEK opdracht verleend om een verkennend natuurwaardenonderzoek uit te voeren in het gebied. Het voorliggende rapport bevat de resultaten van dit onderzoek. Figuur 1 geeft de ligging van het onderzoeksgebied weer.



Figuur 1: Ligging onderzoeksgebied.

Bureau VERBEEK

ir. M.A. Blaas
landschapsarchitect bnt

drs. G.M.T. Peeters
ecoloog

Gulpen, 8 november 2012

1 Methode

Op 18 oktober 2012 is een veldbezoek gebracht aan het onderzoeksgebied en de directe omgeving. Alle tijdens dit veldbezoek in het onderzoeksgebied aangetroffen wilde planten en diersoorten zijn genoteerd. Er is bijzondere aandacht besteed aan de mogelijke aanwezigheid van wettelijk strenger beschermde soorten (Flora- en faunawet tabel 2 en 3) en de geschiktheid van het terrein voor deze soorten.

Aan de hand van verspreidingsatlassen en van via internet toegankelijke verspreidingsgegevens van flora en fauna is nagegaan welke strenger beschermde planten- en diersoorten voorkomen in de omgeving van de onderzoekslocatie. Daarnaast is een zogenaamde *beknopte gegevensaanvraag* bij het Natuurloket gedaan voor het kilometerhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen. Een overzicht van de geraadpleegde bronnen is weergegeven in hoofdstuk 6. De aldus verkregen informatie is merendeels slechts beschikbaar op kilometerhok niveau of op uurhok niveau, terwijl een deel van deze verspreidingsgegevens daarnaast niet meer erg actueel is. Op basis van in het onderzoeksgebied aanwezige terreinkenmerken en de ecologie van de soorten is een inschatting gemaakt van de mogelijkheid dat strenger beschermde planten en diersoorten momenteel duurzaam in het onderzoeksgebied voorkomen.

2 Terreinbeschrijving

Het onderzoeksgebied wordt gevormd door het plangebied voor BMV Molenberg, gelegen aan de Kerkraderweg in de wijk Molenberg, te Heerlen. Een luchtfoto met de ligging van het onderzoeksgebied is weergegeven in figuur 2. De totale oppervlakte van het onderzoeksgebied bedraagt circa 1,4 ha.



Figuur 2: Locatie van het onderzoeksgebied (bron: Google Earth).

De RD-coördinaten van het zwaartepunt van het onderzoeksgebied zijn $X = 197.710$ en $Y = 321.920$. Het onderzoeksgebied is gelegen in noordoostelijke hoek van kilometerhok 197-321.

Het onderzoeksgebied is gelegen binnen de bebouwing van de Heerlense wijk Molenberg. De Kerkraderweg vormt de zuidelijke begrenzing van het onderzoeksgebied. De west-, noord- en oostgrens wordt gevormd door respectievelijk de Holle weg, de Zondagstraat en de Donderdagstraat.

Centraal in het gebied ligt het gebouwencomplex van het voormalig Broederklooster, met het enigszins onderkomen Broederhuis (nu: Joseph Wresinski Huis; zie figuur 3) en de Broederschool (zie figuur 4). Aan de voorzijde van de Broederschool, aan de Holle weg, ligt een grote verharde speelplaats (zie figuur 5). Grotendeels door het gebouwencomplex omsloten ligt de verwilderde voormalige kloostertuin (zie figuur 6). Aan de oostzijde grenst deze tuin aan een, op de hoek van de Zondagstraat met de Donderdagstraat gelegen en door een bomenrij omgeven speelveld (zie figuur 7). Ten zuiden van dit speelveld staat een klein hedendaags kantoorgebouw (zie figuur 8).



Figuur 3: Het Broederhuis, gezien vanaf de Kerkraderweg.



Figuur 4: De Broederschool, gezien vanaf het kruispunt Kerkraderweg-Holle weg.



Figuur 5: De speelplaats voor de Broederschool, gezien in noordelijke richting.



Figuur 6: Blik op de verwilderde tuin.



Figuur 7: Het speelveld op de hoek van de Zondagstraat en de donderdagstraat, gezien in zuidelijke richting.



Figuur 8: Kantoorgebouw aan de Donderdagstraat.

3 Natuurwaarden

Om een beeld te krijgen van de natuurwaarden in het onderzoeksgebied zijn waarnemingen van 9 soortgroepen beschikbaar. Deze soortgroepen zijn vaatplanten, zoogdieren, vogels, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en overige ongewervelde dieren. In de teksten wordt conform de Flora- en faunawet onderscheid gemaakt tussen niet beschermde soorten, algemene soorten (categorie 1), beschermde soorten (categorie 2) en streng beschermde soorten (categorie 3). Overzichten van de tijdens het veldbezoek aangetroffen soorten van deze soortgroepen zijn als bijlage 1 in dit rapport opgenomen.

3.1 Flora

Vaatplanten

Tijdens het veldbezoek zijn in het onderzoeksgebied 58 soorten hogere planten aangetroffen. Een overzicht van de waargenomen plantensoorten is in bijlage 1 van deze rapportage opgenomen. Tuinplanten en aangeplante soorten zijn niet geregistreerd, maar bij twijfel over de oorsprong van een soort is ze wel genoteerd. Vrijwel alle aangetroffen soorten komen in Nederland en Limburg algemeen tot zeer algemeen voor en zijn niet in hun voorkomen bedreigd. Geen van de soorten wordt genoemd op de landelijke Rode lijst. Twee soorten genieten wettelijk bescherming krachtens de Flora- en faunawet, te weten Tongvaren en Maretak (beide categorie 2: beschermde soorten). Van de Tongvaren is één exemplaar aangetroffen op een muur langs de Zondagstraat (zie figuur 9); van de Maretak groeien minimaal circa 15 exemplaren in een Linde voor het Broederhuis (zie figuur 10).



Figuur 9: Tongvaren op een muur langs de Zondagstraat.



Figuur 10: Linde met minimaal circa 15 Maretakken voor het Broederhuis.

Bij de provinciale vegetatiekartering in de jaren 2008-2010, is het plangebied niet onderzocht. Elders in het kilometerhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen zijn dat jaar tien wettelijk beschermde plantensoorten aangetroffen, waaronder vier strenger beschermde soorten, te weten Daslook, Steenbreekvaren en de ook tijdens het veldbezoek aangetroffen Tongvaren en Maretak (categorie 2: beschermde soorten). Dit stemt overeen met de gegevens bij het Natuurloket, die

voor het betreffende kilometerhok eveneens wijzen op de aanwezigheid van vier strenger beschermde plantensoorten.

In het onderzoeksgebied komen met zekerheid twee strenger beschermde plantensoorten voor, namelijk Tongvaren en Maretak. De verwaarloosde kloostertuin lijkt een geschikte standplaats voor Daslook; de aanwezigheid van deze soort moet hier derhalve als mogelijk worden beoordeeld, al zal een eventuele aanwezigheid vrijwel zeker zijn oorsprong vinden in aanplant in het verleden. De Steenbreekvaren komt in het onderzoeksgebied niet voor. Op basis van hun verspreiding en hun ecologie kan de aanwezigheid van andere wettelijk strenger beschermde plantensoorten in het onderzoeksgebied eveneens uitgesloten worden geacht.

3.2 Fauna

3.2.1 Zoogdieren

Vleermuizen

Volgens gegevens in ‘Zoogdieren van Limburg’ (Huizenga *et al.*, 2010) zijn in het uurhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen in de periode 1994–2007 zes vleermuissoorten (alle categorie 3: streng beschermde soorten) waargenomen: Gewone baardvleermuis, Watervleermuis, Gewone grootoorvleermuis, Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger en Rosse vleermuis. Het Natuurloket noemt voor het kilometerhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen voor de periode 2000–2010 slechts één vleermuissoort, maar noemt het kilometerhok slecht onderzocht op zoogdieren.

Informatie over de aanwezigheid en het terreingebruik van vleermuizen in het onderzoeksgebied is niet beschikbaar. Het gebouwencomplex van het voormalig Broederklooster lijkt geschikt als zomer- of winterverblijf voor gebouwenbewonende vleermuizen, met name de betrekkelijk algemene Gewone dwergvleermuis. Tijdens het veldbezoek zijn weliswaar geen geschikte boomholten en dergelijke voor boombewonende vleermuizen waargenomen, maar de aanwezigheid daarvan kon ook niet met voldoende zekerheid worden uitgesloten. Daarnaast moet gerekend worden met de aanwezigheid van foeragerende vleermuizen, met name in de voormalige kloostertuin en rond het speelveld.

Overige zoogdieren

Tijdens het veldbezoek werd één zoogdiersoort waargenomen, namelijk de Eekhoorn. Van deze soort werd één exemplaar gezien in de verwilderde tuin achter het Broederhuis. De soort wordt hier volgens passanten vaker waargenomen. De Eekhoorn komt in Limburg en Nederland algemeen voor en is hier niet in zijn voorkomen bedreigd. De soort is wettelijk beschermd krachtens de Flora- en faunawet (categorie 2: beschermde soort).

In ‘Zoogdieren van Limburg’ worden voor het uurhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen in de periode 1994–2007 naast meerdere algemene soorten drie strenger beschermde zoogdiersoorten genoemd, te weten Eekhoorn, Steenmarter en Das. Het Natuurloket noemt voor het kilometerhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen voor de periode 2000–2010 de aanwezigheid van twee strenger beschermde zoogdiersoorten. Het is aannemelijk dat deze soorten Eekhoorn en Steenmarter betreffen. Van beide soorten zijn recente waarnemingen bekend uit het nabijgelegen Aambos (bron: www.waarneming.nl).

Tijdens het veldbezoek bleek dat het onderzoeksgebied, en dan met name de verwilderde tuin achter het Broederhuis, deel uitmaakt van het leefgebied van de Eekhoorn. Verder is geen informatie beschikbaar over de aanwezigheid van strenger beschermde zoogdiersoorten in het onderzoeksgebied. Het gebouwencomplex van het voormalig Broederklooster, met name het enigszins onderkomen Broederhuis, lijkt geschikt als verblijfplaats voor de Steenmarter zodat de aanwezigheid van deze soort als mogelijk beoordeeld moet worden. De Das is door de ligging binnen een woonwijk niet in het onderzoeksgebied te verwachten. Een duurzame aanwezigheid van andere strenger beschermde soorten in het onderzoeksgebied kan op grond van het ontbreken van geschikt leefgebied eveneens uitgesloten worden.

3.2.2 Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn in het onderzoeksgebied acht vogelsoorten (categorie 3: streng beschermde soorten) waargenomen. Het betreft alle in Nederland en Limburg algemeen voorkomende soorten die in ons land niet in hun voorkomen zijn bedreigd. Rode Lijstsoorten of soorten met jaarrond beschermde nesten of nestplaatsen zijn tijdens het veldbezoek niet waargenomen.

Tijdens het provinciaal broedvogelonderzoek in 2011, waarbij alleen minder algemene en zeldzame soorten worden onderzocht, zijn in het onderzoeksgebied geen territoria van broedvogels aangetroffen. Wel werd in een nabij staande straatboom een broedgeval van de Zwarte kraai geconstateerd. In het kilometerhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen zijn dat jaar 34 soorten broedvogels aangetroffen, waaronder drie soorten met jaarrond beschermde nesten of nestplaatsen, te weten de Buizerd, Grote gele kwikstaart en Huismus. Ten aanzien van soorten met jaarrond beschermde nesten of nestplaatsen zijn volgens de gegevens in de 'Avifauna van Limburg' (Hustings *et al.*, 2006) in het uurhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen in de periode 1992-2004 nog vier andere broedvogelsoorten met jaarrond beschermde nesten of nestplaatsen aangetroffen: Sperwer, Steenuil, Ransuil en Roek. Daarnaast moet de aanwezigheid van de Gierzwaluw aannemelijk worden geacht.

Het onderzoeksgebied, en dan met name de verwilderde kloostertuin en de opgaande beplanting rond het speelveld en het Broederhuis, vormt een geschikt leefgebied voor een groot aantal tuin- en parkvogels, met name diverse zangvogelsoorten. Daarnaast lijken de gebouwen van het voormalig Broederklooster geschikt voor gebouwenbewonende soorten als Huismus, Gierzwaluw en Zwarte roodstaart. De nesten van Huismus en Gierzwaluw zijn jaarrond beschermd. Ten aanzien van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten moet daarnaast worden gerekend met de mogelijke aanwezigheid van Ransuil en Sperwer, soorten die ook in tuinen in het stedelijk gebied tot broeden kunnen komen en waarvoor de verwilderde kloostertuin een geschikte broedlocatie lijkt. Andere vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten zijn door het ontbreken van geschikt leefgebied niet als broedvogel in het onderzoeksgebied te verwachten.

3.2.3 Amfibieën, reptielen en vissen

Amfibieën

Volgens de landelijke verspreidingsgegevens van RAVON (Van Delft *et al.*, 2011) zijn in de periode 2001-2010 naast enkele algemenere soorten vier strenger beschermde amfibieënsoorten vastgesteld in het uurhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen, namelijk Alpenwatersalamander (categorie 2: beschermde soort), Vroedmeesterpad, Rugstreeppad en Poelkikker (alle categorie 3: streng beschermde soorten). Het Natuurloket noemt voor het kilometerhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen voor de periode 2000-2010 naast vier algemene amfibieënsoorten twee strenger beschermde soorten. Het is onbekend welke soorten dit betreft. Door het ontbreken van open water of andere vochtige biotopen vormt het onderzoeksgebied geen aantrekkelijk leefgebied voor amfibieën. Een duurzame aanwezigheid van strenger beschermde amfibieënsoorten is derhalve uitgesloten.

Reptielen

De verspreidingsgegevens van RAVON geven voor het betreffende uurhok vier reptielensoorten: Levendbarende hagedis (categorie 2: beschermde soort), Hazelworm, Gladde slang en Ringslang (alle categorie 3: streng beschermde soorten). Het Natuurloket noemt voor het kilometerhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen geen strenger beschermde

reptielensoorten. Door het ontbreken van geschikt leefgebied is een duurzame aanwezigheid van reptielen in het onderzoeksgebied uitgesloten.

Vissen

De verspreidingsgegevens van RAVON noemen voor het betreffende uurhok geen wettelijk beschermde vissoorten. Het Natuurloket noemt voor het kilometerhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen evenmin wettelijk beschermde vissoorten. Door het ontbreken van open water komen in het onderzoeksgebied geen vissen voor.

3.2.4 Dagvlinders, libellen en overige ongewervelde dieren

Dagvlinders

Volgens het 'Waarnemingenverslag 2007 dagvlinders, libellen en sprinkhanen' (EIS-Nederland *et al.*, s.a.) zijn in de periode 1999-2006 drie wettelijk beschermde dagvlindersoorten vastgesteld in het uurhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen, namelijk Keizersmantel, Rouwmantel en Iepenpage. Het Natuurloket noemt voor het betreffende kilometerhok één wettelijk beschermde dagvlindersoort. Dit betreft ongetwijfeld de Iepenpage, waarvan een groot aantal recente waarnemingen bekend zijn, alle betrekking hebbend op een bekende vliegplaats in het Caumerbeekdal in de nabijheid van de Oliemolenstraat (bron: waarnemingen.nl). Op basis van hun ecologie en verspreiding kan de aanwezigheid van wettelijk beschermde dagvlindersoorten in het onderzoeksgebied worden uitgesloten.

Libellen

In de periode 1999-2006 zijn er volgens voornoemd Waarnemingenverslag géén wettelijk beschermde libellensoorten aangetroffen in het uurhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen. Het Natuurloket noemt voor het betreffende kilometerhok evenmin beschermde libellensoorten, maar beschouwt het kilometerhok als matig onderzocht op libellen. Een duurzame aanwezigheid van wettelijk beschermde libellensoorten kan op grond van hun ecologie en verspreiding uitgesloten worden.

Overige soortgroepen

Ten aanzien van de 'overige soortgroepen' (kevers, kreeftachtigen, tweekleppigen) zijn bij het Natuurloket geen waarnemingen van strenger beschermde (categorie 2 of 3) soorten bekend voor het kilometerhok waarin het onderzoeksgebied is gelegen. De aanwezigheid in het onderzoeksgebied van strenger beschermde vertegenwoordigers van deze 'overige soortgroepen' kan op grond van hun verspreiding en ecologie (Janssen & Schaminée, 2008) worden uitgesloten.

3.3 Conclusies

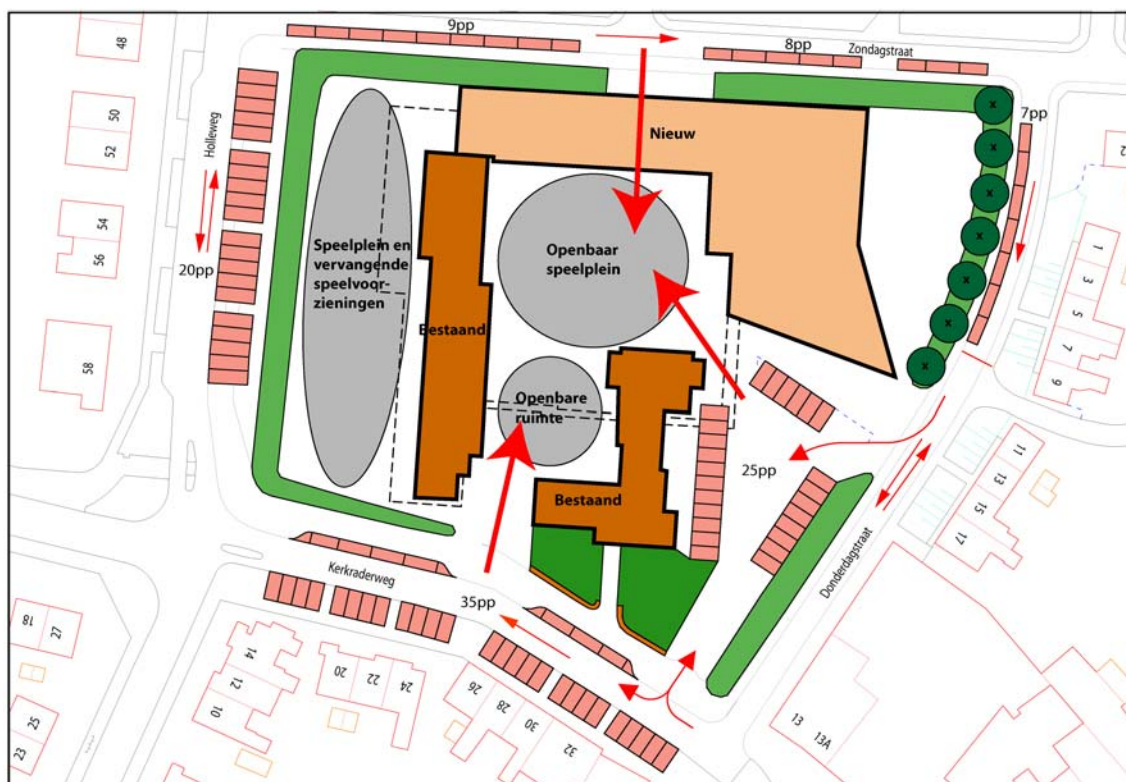
Aan de hand van de resultaten van het veldbezoek en de gegevens uit de geraadpleegde literatuur kunnen de volgende conclusies worden getrokken aangaande het voorkomen van beschermde flora en fauna in het onderzoeksgebied:

1. Tijdens het veldbezoek zijn in het plangebied twee minder algemene plantensoorten waargenomen, namelijk Tongvaren en Maretak. Verder zijn geen bijzondere natuurwaarden aangetroffen.
2. In het onderzoeksgebied komen strenger beschermde plant- en diersoorten voor, namelijk Tongvaren, Maretak, Eekhoorn en diverse algemene broedvogelsoorten, waaronder *mogelijk* één of enkele soorten met jaarrond beschermde nesten (Gierzwaluw, Huismus, Ransuil, Sperwer). Daarnaast valt te rekenen met de *mogelijke* aanwezigheid van Daslook, één of enkele vleermuissoorten en Steenmarter.
3. Wettelijk strenger beschermde (categorie 2 en 3) soorten amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en 'overige ongewervelden' komen in het onderzoeksgebied niet voor.

Voor niet beschermde soorten en algemene soorten (categorie 1) is slechts de zorgplicht ex artikel 2 van de Flora- en faunawet van toepassing (zie hoofdstuk 4). De effecten van de voorgenomen ingreep op (streng) beschermde soorten, voor zover van belang voor het onderzoeksgebied, worden in hoofdstuk 4 globaal beoordeeld.

4 Globale effectbeoordeling

Op basis van de conclusies uit hoofdstuk 3 kan worden gesteld, dat bij de voorgenomen realisatie van de BMV rekening gehouden dient te worden met de soortgroepen vaatplanten, zoogdieren en vogels. Voor de overige planten- en diersoorten (zowel categorie 1 als niet beschermd) geldt de algemene zorgplicht ex artikel 2 van de Flora- en faunawet die aan het einde van dit hoofdstuk wordt toegelicht.



Figuur 11: Stedenbouwkundig plan BMV Molenberg d.d. 22-05-2012.

De voorgenomen ingreep bestaat allereerst uit het slopen van het kantoorpand aan de Donderdagstraat en het slopen van een vleugel van de Broederschool aan de zijde van de Zondagstraat. De Broederschool en het Joseph Wresinski Huis worden gerenoveerd. Aan de noordzijde van het terrein wordt nieuwbouw gerealiseerd. Aan de buitenkant is een groenzone voorzien en worden parkeerplekken aangelegd. Ook het hele binnenterrein wordt heringericht. In het huidige plan zal van de huidige groenstructuur slechts een beperkt aantal bomen behouden blijven.

4.1 Flora

In het onderzoeksgebied komen met zekerheid twee beschermde plantensoorten voor, te weten Tongvaren en Maretak, en mogelijk Daslook (alle categorie 2: beschermde soort).

De tongvaren groeit op een keermuur aan de Zondagstraat. Deze groeiplaats dient behouden te blijven. Indien de keermuur niet behouden kan blijven, dan is het wenselijke de groeiplaats

integraal, dus inclusief een muurdeel, ter verplaatsen naar een vergelijkbare locatie binnen het onderzoeksgebied. Indien dit gebeurt op basis van een door het ministerie van EL&I goedgekeurde gedragscode, dan is een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet niet nodig. Mocht het muurdeel niet binnen het onderzoeksgebied herplaatst kunnen worden, dan dient het naar een vergelijkbare locatie buiten het plangebied te worden verplaatst. Hiervoor is een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet noodzakelijk. In beide gevallen dient een ecologisch werkprotocol te worden opgesteld ten behoeve van het 'verplanten'.

De Maretak bevindt zich in een Linde tussen de Broederschool en het Broederhuis. Hier is de toegang tot de ruimte tussen de beide gebouwen gepland. De Linde dient behouden te blijven. Is dit niet mogelijk, dan dient ten behoeve van het rooien van de boom een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet aangevraagd te worden in het kader van het vernietigen van de groeiplaats van Maretak.

Op het binnenterrein komt mogelijk Daslook voor. Gedurende het groeiseizoen van Daslook dient nader onderzocht te worden of deze soort aanwezig is binnen het onderzoeksgebied. Indien dit het geval is, dan dient de groeiplaats behouden te blijven. Is dit niet mogelijk, dan dient de Daslook binnen het onderzoeksgebied verplant te worden. Dit dient te gebeuren op basis van een door het ministerie van EL&I goedgekeurde gedragscode. Mocht verplanten binnen het onderzoeksgebied niet mogelijk zijn, dan dienen de planten naar een vergelijkbare standplaats elders te worden verplant. Hiervoor is een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet noodzakelijk. In beide gevallen dient een ecologisch werkprotocol te worden opgesteld ten behoeve van het verplanten.

4.2 Zoogdieren - vleermuizen

Het onderzoeksgebied vormt mogelijk het leefgebied voor een aantal soorten vleermuizen, te weten Gewone baardvleermuis, Watervleermuis, Gewone grootoorvleermuis, Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger en Rosse vleermuis (alle categorie 3: streng beschermd). Van deze soorten zijn de vaste verblijfplaats en het essentiële leefgebied (foerageergebied en de routes daar naartoe) beschermd via de Flora- en faunawet.

Het gebouwencomplex van het voormalig Broederklooster lijkt geschikt als zomer- of winterverblijf voor gebouwenbewonende vleermuizen, met name de betrekkelijk algemene Gewone dwergvleermuis. Tijdens het veldbezoek zijn weliswaar geen geschikte boomholten en dergelijke voor boombewonende vleermuizen waargenomen, maar de aanwezigheid daarvan kon ook niet met voldoende zekerheid worden uitgesloten.

Aangezien twee gebouwen gesloopt worden en het terrein wordt heringericht, waardoor enkele boom gerooid zullen worden, is het noodzakelijk om inzicht te krijgen in het al dan niet aanwezig zijn van vaste verblijfplaatsen van vleermuizen. Hiertoe dient een volwaardig vleermuisonderzoek te worden uitgevoerd in de periode april-september.

Indien vast verblijfplaatsen worden aangetroffen dan dient allereerst overwogen te worden deze te behouden. Is dit niet mogelijk, dan dienen compenserende en/of mitigerende maatregelen te worden getroffen en is een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet noodzakelijk.

Naast de mogelijke aanwezigheid van vaste verblijfplaatsen is het mogelijk, dat het onderzoeksgebied onderdeel is van foerageergebied en migratieroutes. Aangezien het terrein voor een groot deel heringericht wordt en de huidige groenstructuur voor een groot deel wijzigt, is het van belang te achterhalen hoe vleermuizen op dit moment gebruik maken van het onderzoeksgebied. Hiertoe dient een volwaardig vleermuisonderzoek te worden uitgevoerd in de periode april-september.

Indien blijkt dat het onderzoeksgebied een essentieel onderdeel vormt van het leefgebied van vleermuizen, dan dient allereerst overwogen te worden de aanwezige groenstructuur zoveel mogelijk te handhaven. Is dit niet mogelijk, dan dienen compenserende en/of mitigerende maatregelen te worden getroffen en is een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet noodzakelijk.

4.3 Zoogdieren - Eekhoorn, Steenmarter

In het onderzoeksgebied werd de Eekhoorn waargenomen en daarnaast maakt de Steenmarter mogelijk gebruik van het terrein (beide soorten categorie 2: beschermd). Onduidelijk is zich van beide soorten vaste verblijfplaatsen bevinden in het onderzoeksgebied. Nader onderzoek is daarom wenselijk.

Vaste verblijfplaatsen van Eekhoorn kunnen worden aangetroffen in een of meerdere van de bomen in het onderzoeksgebied, terwijl vaste verblijfplaatsen van de Steenmarter voornamelijk te verwachten zijn in de bebouwing. Indien een vaste verblijfplaats wordt aangetroffen, dan dient allereerst overwogen te worden deze te behouden. Is dit niet mogelijk, dan dient gehandeld te worden conform een door het ministerie van EL&I goedgekeurde gedragscode en dient in sommige gevallen een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet te worden aangevraagd.

4.4 Vogels

Diverse vogelsoorten (alle categorie 3: streng beschermd) komen tot broeden in het onderzoeksgebied. Vogels met jaarrond beschermde nesten kunnen weliswaar worden waargenomen in het onderzoeksgebied, nesten van deze soorten zijn niet aanwezig. De nesten van de in het onderzoeksgebied voorkomende vogels zijn slechts beschermd vanaf het moment van de bouw van het nest tot en met het moment van uitvliegen van de jongen. Om zorgvuldig handelen te kunnen garanderen gelden de onderstaande maatregelen. Een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet is in dat geval niet noodzakelijk.

- Om te voorkomen dat eventueel nesten van broedende vogels worden verstoord en vernietigd, dienen de werkzaamheden in het onderzoeksgebied bij voorkeur buiten het broedseizoen (15 maart - 15 juli) plaats te vinden. Afhankelijk van de weersomstandigheden komen diverse vogelsoorten ook buiten het broedseizoen al of nog tot broeden.
- Om zeker te zijn, dat de werkzaamheden in het onderzoeksgebied zonder problemen kunnen worden uitgevoerd, dient het onderzoeksgebied minimaal één week voor aanvang van de werkzaamheden door een ecooloog/bioloog te worden nagelopen op de aanwezigheid van broedlocaties van in het onderzoeksgebied voorkomende vogels. Deze controle dient in ieder geval bij werkzaamheden in het broedseizoen te worden uitgevoerd en wordt ten strengste aangeraden bij werkzaamheden in de periode van 15 juli tot en met eind september. Daarbuiten zijn de weersomstandigheden bepalend voor de mogelijkheid tot het aantreffen van broedgevallen.
- Indien nesten worden aangetroffen, dienen in een voor de soort specifieke zone rond het nest geen werkzaamheden te worden uitgevoerd, totdat de jongen het nest verlaten hebben. Aangezien in het noordelijke deel van het onderzoeksgebied de opgaande beplantingen langs drie zijden van het terrein behouden blijven, zullen werkzaamheden alleen buiten het broedseizoen opgestart kunnen worden. De gunstige staat van instandhouding van de lokale populaties van de in het onderzoeksgebied broedende vogelsoorten komt zodoende niet in gevaar.

De nesten van Huismuis en Gierzwaluw zijn jaarrond beschermd. Beide soorten kunnen in het onderzoeksgebied tot broeden komen. Voordat tot sloop of renovatie overgegaan kan worden

dient nader onderzoek uit te wijzen of nesten van beide soorten aanwezig zijn. Worden nesten aangetroffen, dan dient allereerst nagegaan te worden of de nestlocatie behouden kan blijven. Is dit niet het geval, dan dient te worden nagegaan of voldoende alternatieve broedlocaties in de omgeving aanwezig zijn. Is dit niet het geval, dan dienen alternatieve (kunstmatige) nestlocaties te worden aangeboden. Is dit alles mogelijk, dan ontstaat geen overtreding van artikel 11 van de Flora- en faunawet, mits net als bij de andere vogelsoorten rekening wordt gehouden met het broedseizoen.

Ten aanzien van vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten moet daarnaast worden gerekend met de mogelijke aanwezigheid van Ransuil en Sperwer, soorten die ook in tuinen in het stedelijk gebied tot broeden kunnen komen en waarvoor de verwilderde kloostertuin een geschikte broedlocatie lijkt. Voor de beide soorten geldt hetzelfde als voor de Huismus en de Gierzwaluw, alleen dan in relatie tot de aanwezige bomen in het onderzoeksgebied.

4.5 Zorgplicht ex artikel 2 van de Flora- en faunawet

Voor het vervolgtraject geldt, dat te allen tijde de algemene zorgplicht ex artikel 2 van de Flora- en faunawet van toepassing is. Dit houdt in, dat handelingen die niet noodzakelijk zijn met betrekking tot de voorgenomen ingreep en die nadelig zijn voor de in en om het onderzoeksgebied voorkomende flora en fauna, achterwege moeten blijven. Hieronder valt onder andere beschadiging van te handhaven beplantingen en opzettelijke verstoring van de aanwezige fauna.

4.6 Conclusies in relatie tot de Flora- en faunawet

Op basis van de voorgenomen ingreep in het onderzoeksgebied is het noodzakelijk om nader onderzoek te verrichten naar het voorkomen van groeiplaatsen van Daslook en vaste verblijfplaatsen en leefgebied van vleermuizen, Eekhoorn, Steenmarter, Huismus, Gierzwaluw, Ransuil en Sperwer. Alleen op die wijze kan worden uitgesloten of overtreding van verbodsartikelen uit de Flora- en faunawet al dan niet voorkomen kan worden en al dan niet de noodzaak bestaat tot het aanvragen van een ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en faunawet.

Ten aanzien van de wijziging van het bestemmingsplan is het noodzakelijk uit te sluiten of de nieuwe bestemmingen en bestemmingsregels een bedreiging vormen voor de gunstige staat van instandhouding van de (mogelijk) aanwezige en (streng) beschermde planten- en diersoorten. Daarbij dient in ieder geval uitsluitel te bestaan over de aanwezigheid van de via de Flora- en faunawet streng beschermde vleermuizen en vogelsoorten met een jaarrond beschermd nest.

Voor Maretak, Tongvaren, Daslook, Eekhoorn, Steenmarter en broedvogels zonder jaarrond beschermd nest geldt, dat zolang gewerkt wordt conform een door het ministerie van EL&I goedgekeurde gedragscode geen overtreding van verbodsartikelen uit de Flora- en faunawet te verwachten is en de wijziging van het bestemmingsplan op zichzelf geen bedreiging vormt voor de gunstige staat van instandhouding van de aanwezige populaties. Dit laatste hangt met name samen met de aanwezigheid van voldoende alternatief en bereikbaar leefgebied in de omgeving van het onderzoeksgebied.

Nota Bene

Een gedragscode op basis van de Flora- en faunawet omvat allereerst algemene randvoorwaarden met betrekking tot de omgang met flora en fauna, zoals de onderzoeksplicht, de inzet van deskundigen en de plicht tot het opstellen van ecologische werkprotocollen voor werkzaamheden in het leefgebied van de aangetroffen soorten. Daarnaast omvat de gedragscode randvoorwaarden die gelden voor bepaalde werkzaamheden, uitgesplitst per soortgroep. Zo wordt bijvoorbeeld aangegeven in welke periode van het jaar

de werkzaamheden bij voorkeur uitgevoerd dienen te worden, maar ook welke specifieke maatregelen getroffen dienen te worden ten aanzien van specifieke diersoorten teneinde de gunstige instandhouding van de aanwezige populatie te kunnen waarborgen.

Werken op basis van een gedragscode heeft met name voordelen ten aanzien van beschermde planten- en diersoorten (categorie 2) en broedvogels, aangezien werken op basis van de gedragscode onder voorwaarden vrijstelling geeft van de verbodsartikelen 8 tot en met 12 (verstoren, beschadigen, verwijderen, vernietigen) uit de Flora- en faunawet.

Er bestaat reeds een groot aantal gedragscodes. Deze zijn bruikbaar indien de voorgenomen werkzaamheden ten aanzien van de realisatie van de BMV Molenberg overeenkomen met de werkzaamheden beschreven in een gedragscode. Alleen dan mag een gedragscode namelijk gebruikt worden. Een bruikbare gedragscode is bijvoorbeeld die van Bouwend Nederland.

Literatuurlijst

Delft, J. van, A. de Bruin & P. Frigge, 2011. Waarnemingenoverzicht 2010. RAVON 13(4): 105-119.

EIS-Nederland, De Vlinderstichting & Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie, s.a. Waarnemingenverslag 2007. Dagvlinders, Libellen en Sprinkhanen.

Huizenga, C.E., R.W. Akkermans, J.C. Buys, J. van der Coelen, H. Morelissen L.S.G.M. Verheggen, 2010. Zoogdieren van Limburg. Verspreiding en ecologie in de periode 1980-2007. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.

Hustings, F., J. van der Coelen, B. van Noorden, R. Schols & P. Voskamp, 2006. Avifauna van Limburg. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.

Janssen, J.A.M. & J.H.J. Schaminée, 2008. Europese natuur in Nederland. Soorten van de Habitatrichtlijn. Tweede sterk herziene druk. KNNV Uitgeverij, Zeist.

Natuurloket, 2012. Beknopte eenmalige levering uit de NDFF voor kilometerhok 197-321, d.d. 17 oktober 2012.

www.natuurgegevensprovincielimburg.nl (verspreidingsgegevens vaatplanten en broedvogels)
www.waarneming.nl (flora- en faunawaarnemingen)

Bijlage 1: Lijst van bij het veldbezoek aangetroffen soorten

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam
Planten			
Spaanse aak	<i>Acer campestre</i>	Tengere rus	<i>Juncus tenuis</i>
Gewone esdoorn	<i>Acer pseudoplatanus</i>	Hoenderbeet	<i>Lamium amplexicaule</i>
Duizendblad	<i>Achillea millefolium</i>	Akkerkool	<i>Lapsana communis</i>
Gewoon struisgras	<i>Agrostis capillaris</i>	Engels raaigras	<i>Lolium perenne</i>
Muurvaren	<i>Asplenium ruta-muraria</i>	Gehoornde klaverzuring	<i>Oxalis corniculata</i>
Tongvaren	<i>Asplenium scolopendrium</i>	Smalle weegbree	<i>Plantago lanceolata</i>
Madeliefje	<i>Bellis perennis</i>	Grote weegbree	<i>Plantago major</i>
Ruwe berk	<i>Betula pendula</i>	Straatgras	<i>Poa annua</i>
Herderstasje	<i>Capsella bursa-pastoris</i>	Gewoon varkensgras	<i>Polygonum aviculare</i>
Kleine veldkers	<i>Cardamine hirsuta</i>	Schijnaardbei	<i>Potentilla indica</i>
Pinksterbloem	<i>Cardamine pratensis</i>	Brunel	<i>Prunella vulgaris</i>
Gewone hoornbloem	<i>Cerastium fontanum</i>	Gevlekt longkruid	<i>Pulmonaria officinalis</i>
Melganzenvoet	<i>Chenopodium album</i>	Kruipende boterbloem	<i>Ranunculus repens</i>
Canadese fijnstraal	<i>Conyza canadensis</i>	Gewone braam	<i>Rubus fruticosus</i>
Hazelaar	<i>Corylus avellana</i>	Ridderzuring	<i>Rumex obtusifolius</i>
Mannetjesvaren	<i>Dryopteris filix-mas</i>	Liggende vetmuur	<i>Sagina procumbens</i>
basterdwederik sp.	<i>Epilobium sp.</i>	Gewone vlier	<i>Sambucus nigra</i>
Straatliefdegras	<i>Eragrostis pilosa</i>	Bezemkruiskruid	<i>Senecio inaequidens</i>
Rood zwenkgras	<i>Festuca rubra</i>	Kleine kruiskruid	<i>Senecio vulgaris</i>
Es	<i>Fraxinus excelsior</i>	Gewone melkdistel	<i>Sonchus oleraceus</i>
Kaal knopkruid	<i>Galinsoga parviflora</i>	Wilde lijsterbes	<i>Sorbus aucuparia</i>
Harig knopkruid	<i>Galinsoga quadriradiata</i>	Vogelmuur	<i>Stellaria media</i>
Robertskruid	<i>Geranium robertianum</i>	Paardenbloem	<i>Taraxacum officinale</i>
Geel nagelkruid	<i>Geum urbanum</i>	Witte klaver	<i>Trifolium repens</i>
Klimop	<i>Hedera helix</i>	Klein hoefblad	<i>Tussilago farfara</i>
Reuzenberenklauw	<i>Heracleum mantegazzianum</i>	Grot brandnetel	<i>Urtica dioica</i>
Stijf havikskruid	<i>Hieracium laevigatum</i>	Draadereprijs	<i>Veronica filiformis</i>
Muizenoor	<i>Hieracium pilosella</i>	Maretak	<i>Viscum album</i>
Gewoon biggenkruid	<i>Hypochaeris radicata</i>	Gewoon langbaardgras	<i>Vulpia myuros</i>
Zoogdieren			
Eekhoorn	<i>Sciurus vulgaris</i>		
Vogels			
Houtduif	<i>Columba palumbus</i>	Ekster	<i>Pica pica</i>
Pimpelmees	<i>Cyanistes caeruleus</i>	Boomklever	<i>Sitta europaea</i>
Grote bonte specht	<i>Dendrocopos major</i>	Winterkoning	<i>Troglodytes troglodytes</i>
Vink	<i>Fringilla coelebs</i>	Merel	<i>Turdus merula</i>

